

Regiovisie en voorstel vervolg TopTechniek Z.O. Groningen 2020

Ingediend bij Platform Bèta Techniek op 23 juni 2015

Dit voorstel is op hoofdlijnen vastgesteld in de vergadering van de stuurgroep TopTechniek Z.O. Groningen op 11 juni jl. De stuurgroep is voornemens de ontstane samenwerking voort te zetten, maar wenst in voltalligheid in haar vergadering van 1 oktober a.s. te komen tot een definitief besluit.

De stuurgroep heeft zich daarbij gerealiseerd dat het huidige project in de regio nog een uitloop kent tot 1 januari 2016. Definitieve besluitvorming over het vervolg past dus heel goed in die planning.

De stuurgroep heeft tevens kennis genomen van de reactie van het Platform Bèta Techniek (PBT) op de eerdere versie van dit voorstel. Qua algemene indruk is deze reactie bijzonder positief te noemen en geeft vertrouwen: de regiovisie is helder en concreet en de inhoudelijke thema's die worden geagendeerd zijn ook landelijk relevant. In haar feedback wijst PBT erop het perspectief van het MBO wellicht te versterken en de HRM-component i.c. de scholing van docenten verder uit te werken (bv. met inzet van STEM Teachers Academy). Deze aspecten zullen in de verdere uitwerking van het voorstel worden meegenomen.

PBT wijst er tenslotte op dat met OCW verder wordt gesproken over een mogelijke uitbreiding van MTech en dat deze ontwikkeling voor Z.O. Groningen mogelijk kansen biedt om MTech en TopTechniek onderling adequaat af te stemmen. Op dit aspect heeft de stuurgroep inmiddels een voorgenomen besluit vastgesteld, nl. dat tenminste de doelgroep VMBO TL onderdeel blijft van TopTechniek waar het de gezamenlijke aanpak van LOB betreft. Langs die lijn zal de koppeling MTech/TopTechniek gehandhaafd blijven. In deze notitie zijn regiovisie en –agenda gecombineerd. Op basis van dit document verwachten wij dat de laatste tranche van de financiering zal kunnen worden toegekend.

Uitgangspunt

In de stuurgroep TopTechniek is al eerder (april-bijeenkomst) unaniem vastgesteld dat het huidige project een vervolg dient te krijgen. In lijn met de opstelling van het CT is de stuurgroep van mening dat de samenwerking tussen de scholen, die is ontstaan in het kader van TopTechniek, moet worden voortgezet. Er ontstaat nieuwe energie en er is een goede basis gelegd, maar de verschillende processen zijn nog niet af. Nu stoppen met het project zou betekenen dat de samenwerking terugvalt naar een ad hoc structuur. Teams, scholen en de regio zijn daar niet mee gediend. Voordelen liggen inhoudelijk (expertise wordt gedeeld) en werkt ook motiverend en stimulerend (samenwerking tussen docenten) en meer transparantie (voor bedrijven).

Ook de gezamenlijk gedeelde regiovisie vraagt een voortzetting van de samenwerking. Kernpunt daarin is het behoud en versterken van volwaardig middelbaar technisch onderwijs in de regio Z.O. Groningen. Maar voordelen liggen zeker ook op het vlak van de efficiency en dus kosten: bv. het inregelen van de nieuwe examenprogramma's en de scholing die daarvoor nodig is kan beter/goedkoper op een grotere schaal worden georganiseerd dan per school afzonderlijk.

En onvermeld mag hier niet blijven de groei die de instroom naar technisch beroepsonderwijs door maakt. Hoewel broos, maar veel belovend en zeker ook meebepaald door de impuls vanuit TopTechniek.

Resultaten TopTechniek 2013-2016

TopTechniek Z.O. Groningen heeft nuttige resultaten geboekt:

- De samenwerking tussen de projectscholen is versterkt, heeft structuur gekregen in de vorm van gezamenlijke scholingsbijeenkomsten (vakroute), werkgroepen (LOB, T-route), coördinatieteam en stuurgroep. De samenwerking laat nieuwe energie zien.
- De instroom van leerlingen is over de hele linie toegenomen. Daarover wordt nu jaarlijks gerapporteerd. Hoewel dit zeker niet uitsluitend aan TopTechniek toegeschreven kan worden, heeft het project daar zeker een rol in gespeeld.
- De vakroute is in ontwikkeling en als doorlopende leerlijn goeddeels gerealiseerd, waarbij is aangehaakt bij de invoering van de nieuwe landelijke eindexamens VMBO in beginsel vanaf 2016/17 (3^e klassers)
- Inclusief het bijbehorende LOB-programma, dat geleidelijk aan zal worden gaan uitgerold vanaf de klassen 1,2 VMBO, met inzet van producten TT.nu en zal mede afhankelijk zijn van de draagkracht van het (TechNet-)bedrijfsleven.
- De ontwikkeling van de technologieroute loopt, m.n. het LOB-deel is goeddeels ontwikkeld, de verdere ontwikkeling wordt doorgezet in het (twee-jarige) programma Mtech.
- Macro-doelmatigheid in het VMBO is gediend.
- Stapjes zijn gezet om de samenwerking met het bedrijfsleven te borgen in de organisatie en het beleid van de scholen.

Voor waar geen kleinigheid, een goede basis is gelegd en reden genoeg om op deze weg verder te gaan. Op deze basis is de regiovisie geactualiseerd en is een ambitie geformuleerd gericht op 2020. Uit deze ambitie zijn concrete doelstellingen voor de komende jaren afgeleid. Vervolgens worden enkele verbeterpunten ten opzichte van de huidige praktijk benoemd en wordt afgesloten met een financiële paragraaf.

Regiovisie

Van belang is om de in 2012 vastgestelde regiovisie te herijken. Dit is van belang om te bepalen waar we nu staan. Welke ontwikkelingen zijn aan de orde in de regionale arbeidsmarkt en onderwijsveld en wat betekent dat voor het technisch beroepsonderwijs? In de stuurgroep is deze herijking aan de orde geweest. Geconstateerd is dat de regiovisie 2012 op hoofdlijnen nog steeds van kracht is: de demografische krimp zet tot 2040 door, incl. de effecten daarvan op de onderwijsvoorzieningen, vanwege een krimpende leerling populatie. Op termijn leidt dit tot een krimpende *potentiele* beroepsbevolking. Daarnaast neemt de arbeidsparticipatie licht toe terwijl het regionaal bedrijfsleven (TechNet) voortdurend signalen afgeeft van een aanhoudende toekomstige vraag naar goed opgeleid personeel, met aandacht voor snelle technologische processen (automatisering, digitalisering en robotisering).

Ook lijken de economische ontwikkelingen weer de goede kant uit te gaan. De werkgelegenheid groeit de komende jaren licht, de werkloosheid zal eveneens licht afnemen, het aantal vacatures groeit. De baanvooruitzichten voor MBO-Techniek zijn gemiddeld genomen minder gunstig dan enkele jaren geleden (dankzij een groeiende instroom, verdergaande automatisering en een opschuivende pensioenleeftijd), maar verschillen sterk per opleidingsrichting (o.a. werktuigbouw, fijnmechanica en bouw gerelateerde opleidingen vormen positieve uitzonderingen).

Ook vanuit meer regionaal perspectief zetten bovenregionale ontwikkelingen rond de Eemshaven zich door (datacenter, energieclusters), heeft de aardbevingsproblematiek een gunstig effect op het bouwbedrijfsleven (TechNet Bouw). Daarnaast is nieuw dat de arbeidsmarkt in Duitsland volop bloeit en (hoewel nog beperkt) een aanzuigende werking heeft op goed opgeleid Nederlands personeel. Mogelijk leidend tot een duurzaam verlies van hier opgeleid personeel naar de Duitse arbeidsmarkt (TechNet LPI) . de afstemming op de actieagenda Techniekpact Noord wordt verder versterkt,, evenals de oriëntatie op regionale beleidsagenda's (Actieagenda Groei, Koersvast/SER NN). Zie voor onderbouwing van de regiovisie ook het Rapport¹

Dit vraagt om volmondige ondersteuning van de tekst in onderstaand kader:

Beide factoren, teruglopende leerlingaantallen en toekomstige vraagontwikkeling in de arbeidsmarkt voor techniek, maakt dat samenwerking tussen scholen van groot belang is om een volwaardig aanbod technisch beroepsonderwijs V/MBO te kunnen blijven garanderen en m.n. daarin ook te bevorderen dat instroom in het regionaal MBO (Winschoten, Stadkanaal) ten minste op peil blijft.

De stuurgroep spreekt dit commitment uit.

Ambitie

De TopTechniek-scholen onderschrijven de regiovisie en zetten in op verdere versterking van de samenwerking tussen technische beroepsonderwijs (onderling) en met het technisch bedrijfsleven, waarbij ook de mogelijkheden tot samenwerking met Duitsland worden verkend. De inzet is voldoende en (nog) beter opgeleide jongeren voor de regionale arbeidsmarkt af te leveren. TopTechniek-scholen en TechNet-bedrijven versterken hun onderlinge commitment en vertalen dat (nog meer en beter) in praktische vormen van samenwerking. Als ondersteuning van dit proces wordt de samenwerking met lokale en provinciale overheden versterkt².

Doelstellingen

Deze ambitie vertaalt zich in de volgende doelstellingen per 2020:

1. De instroom in technisch beroepsonderwijs (VMBO) blijft relatief minimaal op het huidige niveau (teldatum 1/10/14).
2. De doorstroom naar MBO-2 (vakroute) en MBO-4 (technologieroute) neemt toe met 10% t.o.v. de huidige aantallen (teldatum 1/10/14).
3. Op alle niveaus en leerjaren wordt aandacht gegeven aan oriëntatie op techniek (invoering Techniek LOB) in samenwerking met TT.nu, inclusief de voortzetting van (succesvolle) bao-activiteiten. Extra inspanning zal liggen op LOB Techniek VMBO TL.
4. Als *nieuwe* doelstelling wordt aandacht voor kwaliteit en inhoud van het beroepsonderwijs en de stage geformuleerd. Aandachtspunten zullen nog worden benoemd (bv. kwaliteit keuzedelen, inzet stage-protocol, analoog aan BPV-protocol MBO).

¹ E,til: ontwikkelingen prognose noordelijke arbeidsmarkt 2014-2019

² OCW verkent de mogelijkheid het model TopTechniek ook voor andere sectoren in te gaan zetten.

Prestatieafspraken		2015	2011	2012		2013		2014	
				abs.	%	abs.	%	abs.	%
Instroom vmbo-3 b/k	alle	≥ 37%	37%		40%		39%	317	43
Instroom per school	RSG	≥ 40%	40%	60	54%	41	42%	49	47
	WP	≥ 40%	41%	74	42%	63	42%	84	60
	AJC	≥ 40%	31%	36	28%	39	29%	39	29
	CW	≥ 40%	42%	48	34%	77	67%	57	42
	NPC	≥ 40%	40%	82	43%	73	37%	88	37
uitstroom -4 gl/tl	alle	≥ 20%	15%		22%	63	22%	519	26
uitstroom per school	AJC	≥ 15%	15%	13	20%	13	20%	15	19
uitstroom per school GL	CW	≥ 15%	39%	03	42%	NB	NB	4	50
uitstroom per school	RSG					12	20%	16	28
uitstroom per school	NPC					11	31%	49	18
uitstroom per school	WP					27	22%	21	20
Instroom mbo 2/3	NPC	≥ 15% (100)	86	108		107		109	
Instroom mbo 4	NPC	≥ 10% (50)	46	44		28		53	
Uitstroom mbo-2	NPC	≥ 10%	73	14		44		31	
Uitstroom mbo-3	NPC	≥ 10%	24	01		20		10	
Uitstroom mbo-4	NPC	≥ 10%	37	57		32		28	

De ontwikkeling naar meer kwaliteit in het technisch beroepsonderwijs wordt doorgezet en krijgt een zwaarder accent, zowel in de lessen, de LOB als de stages.

Verbeterpunten

Verduurzaming van de samenwerking vraagt enkele verbeterpunten in de organisatie van de samenwerking en de werkprocessen van de TopTechniek-scholen:

1. De planning van vergadermomenten, scholingsmomenten en bedrijfsbezoeken voor docenten zou tussen de scholen op elkaar moeten worden afgestemd (vergl. ervaringen TopTechniek Stad Groningen). Dit biedt efficiency voordelen en voorkomt een hoop gedoe in de praktische uitvoering van de samenwerking. Vooralsnog dient de oplossing hier gezocht te worden in het op jaarbasis plannen van vergader- en scholingsmomenten. Deze worden dan per school opgenomen in de jaaragenda.
2. Ook op het niveau van leerlingen zou verder gestreefd moeten worden naar uitwisselingsmogelijkheden. Dit mede ook om keuzedelen rendabel te kunnen aanbieden en het uitwisselen van docenten (bij elkaar lesgeven!) beter mogelijk te maken. Aandacht voor bestaande roosterbelemmeringen, vervoersmogelijkheden en reisbereidheid.
3. Aandacht voor techniek is ook sterk afhankelijk van publiciteit. Hiermee is in de projectperiode een klein, praktisch begin gemaakt. Verantwoordelijken voor public relations en website-beheerders zouden actiever betrokken kunnen zijn, te meer ook om het externe bedrijfsleven te binden aan de ambities van de scholen.
4. Aandacht voor de HRM-component. Voor verdere borging van de samenwerking onderwijs en bedrijfsleven, niet uitsluitend gericht op techniek, wordt dit punt essentieel geacht. De mogelijkheden van STEM Academy worden opnieuw verkend (gereguleerde docentenstages).
5. Deelname van docenten aan TechNet-kringen vraagt borging in de jaartaak. Op dit moment is dit nog niet voor alle TopTechniek-scholen optimaal geregeld.

Deze verbeterpunten zijn niet op stel en sprong te realiseren en vragen (deels) een langere termijn traject, vanwege de consequenties die invoering er van zouden kunnen hebben voor de verdere schoolorganisatie.

Plan van aanpak TopTechniek 2020

In deze paragraaf wordt het plan van aanpak TopTechniek 2020 in hoofdlijnen geschetst. Het betreft hier nog een voorlopige uitwerking.

Projectstructuur

- De stuurgroep blijft als platform en als besluitvormend orgaan bestaan, haar rol wordt verbreed naar de TechNet-kringen, die voorheen werden aangestuurd door het CT. Het CT kan mogelijk verdwijnen.
- Ubbo Emmius gaat formeel deelnemen, eventueel ook TT.nu als dragende partner TechNet-kringen en financier van de TechNet-kringen.
- De werkgroepen Vakroute en LOB worden zo mogelijk geïntegreerd, voortgezet. Zij werken op basis van een opdracht cq. prestatieafspraken. De rol van de projectleiders vraagt versterking. Het is te overwegen de centrale projectleiding hierin te betrekken.
- De werkgroep T-route wordt omgezet naar een werkgroep VMBO TL LOB. Op dit onderdeel wordt afstemming gerealiseerd met MTech.
- De huidige relatie met TechNet wordt (versterkt) voortgezet. De TechNet-kringen worden mede aangestuurd door de stuurgroep TopTechniek. Een TechNet-automotive wordt overwogen.

Concretisering van de doelstellingen // prestatieafspraken

- Werkgroepen:
 - De werkgroep Vakroute zet haar huidige werkzaamheden voort. De werkgroep coördineert de invoering van de profielen PIE, BWI en MT op docentenniveau, eventuele gezamenlijke scholingstrajecten, voorstellen inzake de uitwerking en planning van keuzedelen.
 - De werkgroep LOB coördineert het invoeringstraject doorlopende oriëntatielijn LOB Techniek, incl. TT.nu-producten, vanaf leerjaar 1 en stemt af met TechNet-kringen: LOB Techniek vertaalt zich in het TechNet-activiteitenplan.
 - De werkgroep T-route wordt omgezet en richt zich primair op VMBO TL LOB.
- Werkgroep overstijgend:
 - De communicatie rondom TopTechniek wordt nadrukkelijker ingeregeld in het pr-beleid van elk van de scholen. Communicatiemedewerkers van de scholen geven hier actief invulling aan en zoeken de samenwerking daarover met de projectleider. Het gaat hier m.n. om diverse leerling- en docentenactiviteiten in het kader van het TechNet-activiteitenplan.
 - De relatie met HRM. De uitwerking op het niveau van docentenstages krijgt prioriteit. Denkbaar is het model om elke praktijkdocent 2x per jaar een 1-daagse docentenstage te laten lopen bij een technisch (TechNet-) bedrijf en dit op te nemen in de jaartaak, etc.

Financiering

Qua financiering worden werkgroep-faciliteiten (inzet van docenten in werkgroepen, op termijn ook docentenstages) door scholen voor eigen rekening genomen en wordt het huidige additionele projectbudget (scholing, projectleider, activiteiten) gezamenlijk vrijgemaakt. Daarbij wordt uitgegaan van voortzetting van de inzet van TechNet-middelen per 1/1/16. Er wordt een budgethouder aangewezen.

Scholen gaan in eerste instantie een verplichting aan voor twee jaren.

• Docentenuren Vakroute (6 scholen, 40 wk. á 1 uur)	€	12.000,-
• Docentenuren LOB (5 scholen, 40 wk. á 1 uur)	-	10.000,-
• Docentenuren T-route (7 scholen, 40 wk. á 1 uur)	-	14.000,-
• Uren bedrijven TechNet-kringen	-	PM
• Activiteitenbudget	-	10.000,-
• Projectleider (extern) 50% van €24.000,- (50% TT.nu)	-	12.000,-
• Totaal per jaar	€	58.000,-
• Per school (gemiddeld), afgerond per jaar	€	8.500,-

Van de gemiddelde bijdrage per school (AJC, WP, DC, RSG, UE, NPW, NPS) dient per jaar ruim € 3.000,- out of pocket te worden gefinancierd. Het betreft hier het activiteitenbudget en 50% projectleiding.

Deze begroting is in de stuurgroep nog niet vastgesteld. TT.nu zal in elk geval voor het jaar 2016 de resterende 50% t.b.v. de post projectleiding voor haar rekening nemen (regeling TechNet 2015).

Met groet,

Wim Boerkamp

Bijlage: Quick Scan TopTechniek Z.O. Groningen (juni 2015)

Bijlage: Quick scan TopTechniek Z.O. Groningen (juni 2015)

Dit overzicht geeft in kort bestel de behaalde resultaten per overeengekomen prestatieafspraken weer.

1. Kwantitatief

Instroom VMBO-3 in percentages van de jaargroep

- Gezamenlijke instroom VMBO- bb/kb naar klas 3 Techniek \geq 37% leerlingen
- Instroom per school VMBO-bb/kb naar klas 3 Techniek is \geq 40%
- Gezamenlijke instroom VMBO-tl naar klas 4 (profiel Techniek) \geq 20%
- Instroom per school (3) VMBO-tl naar klas 4 (profiel Techniek) \geq 15%

Instroom MBO

- Instroom MBO Techniek Stadskanaal niveau 2/3 (bol/bbl) \geq 100 leerlingen (+15%)
- Instroom MBO Techniek Stadskanaal niveau 4 (bol/bbl) \geq 50 leerlingen (+10%).

Uitstroom MBO

- Gediplomeerde uitstroom niveau 2 stijgt 10% t.o.v. 1/10/12
- Gediplomeerde uitstroom niveau 3 stijgt 10% t.o.v. 1/10/12
- Gediplomeerde uitstroom niveau 4 stijgt 10% t.o.v. 1/10/12

Prestatieafpraak		2015	2011	2012		2013		2014		2015
				abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Instroom vmbo-3 b/k	alle	\geq 37%	37%		40		39	317	43	
uitstroom -4 gl/tl	alle	\geq 20%	15%		22	63	22	519	26	
Instroom mbo 2/3	NPC	\geq 15% (100)	86	108		107		109		
Instroom mbo 4	NPC	\geq 10% (50)	46	44		28		53		
Uitstroom mbo-2	NPC	\geq 10%	73	14		44		31		
Uitstroom mbo-3	NPC	\geq 10%	24	01		20		10		
Uitstroom mbo-4	NPC	\geq 10%	37	57		32		28		

Conclusie: prestatieafspraken gerealiseerd. Cijfers 1/10/15 volgen nog.

2. Vakroute

Prestatieafpraak: "Elke school beschikt over een vakroute met doorstroom naar MBO. Het onderwijsprogramma is optimaal afgestemd op het vervolgonderwijs Noorderpoort Stadskanaal (niveau 2, 3). Docenten vmbo en -mbo geven gezamenlijk vorm aan deze leerroute en verzorgen waar mogelijk ook elkaars lessen. De vakmanschapsroute stroomt door naar Vakcollege".

Conclusie: De prestatieafspraken is binnen hand bereik en afhankelijk van parlementaire besluitvorming:

- Voorlopig voorstel aanbod profielkeuze TopTechniekscholen, incl. advisering keuzedelen door TechNet-kringen (vastgesteld).
- Voorlopig voorstel keuze leermiddelen (vastgesteld). Het betreft nog een voorlopig voorstel omdat materiaalontwikkeling door verschillende organisaties nog onvoldoende ver is. Kosten zullen ook nog worden nagegaan, maar zijn afhankelijk van gebruik (digitaal/papier), hoeveel licenties aangeschaft zullen gaan worden en eventuele gezamenlijke aanschaf door TopTechniek-scholen.
- Procedurevoorstel voor de planning van beroepsgerichte keuzevakken/keuzedelen (vastgesteld).

3. Technologieroute

Prestatieafpraak: "Alle Toptechniek-scholen onderzoeken de ontwikkeling van een technologieroute met doorstroom naar MBO (specifieke sector). Ook wordt LOB in dit kader meegenomen. De technologieroute wordt benoemd als MAVO 5.1:

- Het experiment Campus Winschoten & Noorderpoort is gericht op ICT.
- Het experiment dr. Aletta Jacobscollege & Noorderpoort is gericht op Engineering, als nadere

invulling van het concept GL+

- Twee scholen sluiten zich bij dit proces aan (RSG Ter Apel, Winkler Prins).
- De werkgroep heeft een aanvullende opdracht gekregen op het vlak van LOB TL”.

Conclusie: de prestatieafspraken is *naar de letter* gerealiseerd. Het onderzoek heeft plaatsgevonden en de uitkomst bleek dat op die basis de T-route niet haalbaar was. De prestatieafspraken is *naar de geest* en gelet op het ambitieniveau nog slechts deels gerealiseerd.

- Wat betreft de programmatische invulling van de T-route is aansluiting gezocht en gevonden bij MTEch, maar de ervaringen zijn nog niet perspectiefvol. De stuurgroep beraadt zich.
- Het doorlopende oriëntatieprogramma LOB Techniek TL is ontwikkeld en passend binnen het Groninger werkmodel. Ligt voor ter besluitvorming.

4. LOB

Prestatieafspraken: “Een herkenbaar, geïntegreerd en doorlopend LOB-programma (basisonderwijs → VMBO-bb/kb → MBO), specifiek gericht op oriëntatie op techniek, waarin het bedrijfsleven en opleidingsbedrijven op alle niveaus een bijdrage leveren. Elke leerling heeft per jaar tenminste 2 contactmomenten met/in het technisch bedrijfsleven”.

Conclusie: de prestatieafspraken is gerealiseerd. Er ligt een vastgesteld visiedocument, LOB-activiteitenplan en invoeringstraject in samenwerking met TechNet/TT.nu. Het invoeringstraject vraagt nog stevige ondersteuning.

5. Borging in het beleid

Prestatieafspraken: “De samenwerking met het bedrijfsleven via TechNet-kringen, St. Engineering en AOT wordt (beide laatste: MBO) geborgd in het schoolbeleid:

- Scholen participeren actief in de TechNet-kringen: 2 bijeenkomsten per kring per jaar, actieve deelname aan onderdelen van het activiteitenplan.
- Scholen geven in hun interne public relations (website, etc.), en in hun externe public relations (gezamenlijke promotiecampagnes techniek) aandacht aan deze samenwerking.
- Onderwijs & arbeid vormt onderdeel van het personeelsbeleid (prestatieafspraken i.h.k.v. POP, etc.).

Scholen dragen zorg voor uitstraling van activiteiten naar het overig technisch bedrijfsleven.

TechNet-bedrijven zijn meer gegroeid in hun rol als voorhoedebedrijf in de samenwerking met scholen.

Participatiegraad neemt toe (10%)”.

Conclusie: deze prestatieafspraken zijn op projectbasis gerealiseerd, waarbij St. Engineering en AOT in het kader van TopTechniek buiten boord zijn gebleven. De overige specifieke aandachtspunten (participatie TechNet, PR, HRM) zijn nog onvoldoende geborgd, maar onderwerp van aandacht in het kader van TopTechniek 2020.

6. Macrodoelmatigheid

Prestatieafspraken: “De stuurgroep TopTechniek Z.O. Groningen spreekt een duidelijk commitment uit ten aanzien van:

- In het kader van de verbreding van het aanbod techniek streven scholen naar specifieke zwaartepunten op het terrein van bouwtechniek, elektro-, installatie- en koudetechniek, metaaltechniek en automotive en verwijzen leerlingen daarvoor waar mogelijk (reisafstand) door.
- Op strategisch niveau investeren de gezamenlijke scholen in de onderlinge samenwerking ten behoeve van behoud van een doelmatig en volwaardig aanbod techniek V/MBO in de regio Zuid Oost Groningen”.

Conclusie: gerealiseerd in het kader van de invoering van nieuwe examenprogramma’s in het VMBO en het bijbehorende LOB (prestatieafspraken 2 en 5).